

SCHIFF Ervin: A lyukszalag-technika alkalmazása a tájékoztatási és könyvtári munkában. Bp. 1969. 120 p. /OMKDK, Módszertani Kiadványok 33./ - (Száma a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban 3-4816.)

Vásárhelyi Pál könyve után újabb eredeti magyar munka jelent meg a lyukszalag-technika tájékoztatási-könyvtári felhasználásáról. Míg azonban Vásárhelyi Pál inkább elvileg ismertette a felhasználási lehetőségeket és igen kevés konkrét tapasztalati alapra építhetett, addig Schiff Ervin épp saját eddigi tapasztalatainak összefoglalására vállalkozott. Meg kell mondanunk, hogy emiatt kissé egyoldalú a könyve, inkább "esettanulmányok" gyűjteménye, semmint a lyukszalagtechnika rendszeres ismertetése.

Kérdés azonban, hogy lehet-e jelen pillanatban többre vállalkozni, ha valaki Schiff Ervin igényével - az operatív megoldások mélységében - kívánja ezt a témát kifejteni. Erzésem szerint aligha lehet. Ez a technika igen fiatal még a könyvtárakban, a legtöbb munka az OMKDK-ban folyt lyukszalagokkal. A bíráló észrevétel tehát nem elmarasztalni akarja a szerzőt, hanem ellenkezőleg: biztatni arra, hogy valamivel később kerítsen sort a módszeres és rendszeres összefoglalásra is. A kereteket ekkor érdemes úgy kitágítani, hogy ne csak egyetlen géptípus néhány programfajtája szerepeljen a könyvben.

Ha a könyv érdemeit akarnám keresni, mindenekelőtt alaposságra, pontosságára kellene rámutatnom; a részletfinomságokra is kiterjeszkedve tárgyalja ezt a technikát, amelyben valóban mindig a részleteken van a hangsúly. Fő értéke azonban az, hogy segítséget jelent a könyvtáraknak, amelyekben egymás után állítják be a lyukszalagíró automatákat. Ez a segítség tulmegy a szakirodalom biztosításán, hiszen a szerző kész programokat ír le, olyan részletesen, hogy kis módosítással másutt is fel lehet őket használni.

Rá kell mutatni ugyanakkor egy veszélyre a lyukszalagtechnikával kapcsolatban. Sokan önálló technikát látnak benne, holott a könyvtári-dokumentációs alkalmazások esetében erről sohasem lehet szó. Ebben a tévedésben élt egy-két évvel ezelőtt a Műszaki Könyvtár maga is, ezért vállalkozott néhányszor gépi produktumok létrehozására kizárólag lyukszalagos írógépekkel. Valójában a lyukszalag mindig közbülső információhordozó közeg, amely átalakul a feldolgozás során, pl. adatait mágnesszalagra futtatják tovább feldolgozási célokra. A szerző kevéssé - vagy egyáltalán nem - tér ki ezekre a kérdésekre, mintha az OMKDK régi felfogását osztaná. Holott a mű kiadója azóta a lyukszalagokat jórészt bemeneti közegnek tekinti csupán.

Ezen a ponton érintkezne közelebbről a lyukszalagtechnika a számítógépes rendszerszervezéssel, a könyvtári és dokumentációs munkával. Az alapkérdés ugyanis mégiscsak az, hogy a könyvtári-dokumentációs adatoknak milyen lehetséges strukturái, ezek az adatok és strukturák milyen formában jelennek meg a lyukszalagon (tehát a "lyukszalag-file" szervezésének melyek a problémái); mert az adatok beolvasásra kerülnek a számítógépbe, s ott a file-okat mágnesszalagon vagy lemezen kell szervezni.

Megint csak nem a szerzőn kérem számon ezeket a problémákat, csupán a téma összefüggéseire utalok, amelyek részleges kifejtése nem a lyukszalagokról szóló könyv feladata. Maga ez a könyv feltétlenül értékes munka, nemcsak gyarapítja, hanem gazdagítja is szakirodalmunkat; sőt bizonyos értelemben hézagpótló is.

HORVÁTH Tibor